

- створення ефективних організаційно-правових механізмів реагування на загрози, небезпеки і ризики та комплексної системи захисту об'єктів критичної інфраструктури, у т.ч., у сфері інформаційної безпеки та кібербезпеки,
- удосконалення технічного захисту об'єктів критичної інформаційної інфраструктури,
- створення системи професійної підготовки фахівців у сфері забезпечення і захисту об'єктів критичної інфраструктури,
- посилення взаємодії із іншими країнами та міжнародними інституціями у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури,
- вдосконалення нормативно-правової бази у сфері захисту об'єктів критичної інфраструктури.

У результаті проведеного аналізу управління безпекою об'єктів критичної інфраструктури в Україні було зроблено висновки щодо недосконалості вітчизняного законодавства у цій сфері, наявності недоліків щодо організації механізму управління системою забезпечення та захисту об'єктів критичної інфраструктури, прогалин в організаційних засадах інформаційної безпеки та кібербезпеки, відсутності належної підготовки спеціалістів із захисту критичної інфраструктури тощо.

---

1. Арсенович Л. А. Деякі питання запровадження системи підготовки фахівців у сфері захисту критичної інфраструктури. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2023. №5. С. 3-14.

2. Закон України від 16.11.2021 р. № 1882 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20> (дата звернення: 10.03.2023)

УДК 502.1

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/552-553

Олена НОВАК
студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Дар'я ЛАВРЕНКО
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Екологічна безпека України є однією із найважливіших складових національної безпеки країни. Вона визначає стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства, довкілля та держави від реальних або потенційних загроз, що створюються антропогенними чи природними чинниками щодо навколишнього природного середовища. Екологічна безпека – одна із складових національної безпеки, сукупність природних, соціальних, технічних та інших умов, що забезпечують якість життя та безпеку життя та діяльності проживаючого (чи чинного) на цій території населення та забезпечення стійкого стану біоценозу біотопу природного екосистеми [1, с. 1]. Важливо зазначити, що одним із головних завдань забезпечення національної безпеки України є забезпечення життєдіяльності населення в техногенно безпечному та екологічно чистому світі.

Державна система екологічної безпеки України – це поєднання всіх державних заходів (юридичних, економічних, технічних, гуманітарних, медичних, соціальних), спрямованих на підтримку рівноваги між її екосистемами та здійсненням на них як антропогенного так, і природного навантаження. Розвиток національної безпеки, з точки зору екологічної безпеки, що складається в нашій країні має залежати від величини ризику щодо можливості виникнення природних та техногенних катастроф, в також від виникнення негативних процесів, що відбуваються поступово, але можуть спричинити негативні наслідки. Тому ефективній стратегії екологічної безпеки України має відповідати такий

варіант розвитку суспільства, при якому практично виключається ризик виникнення катастроф та мінімальні витрати природних ресурсів [2, с. 1].

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід’ємна умова сталого економічного та соціального розвитку України. З цією метою Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров’я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів [3]. Екологічна безпека України має комплексний характер і включає в себе такі складові: екологічну безпеку людини; екологічну безпеку суспільства, екологічну безпеку довкілля; екологічну безпеку держави. Також важливими фактами у національній безпеці України виступають основні загрози екологічній безпеці, а саме: антропогенне навантаження на навколишнє середовище, недосконалість нормативно-правової бази у сфері охорони навколишнього середовища, недоліки в організації та реалізації державної екологічної політики, зростаюча екологічна міграція населення.

У даний час вважається, що основною зовнішньою загрозою екологічного характеру є війни, особливо ядерна війна, яка може спричинити екологічну катастрофу планетарного характеру [1, с. 3]. Війна є однією із найсерйозніших загроз національній безпеці України. Вона становить загрозу суверенітету, територіальній цілісності, державному устрою, демократії, правам людини та основним свободам громадян. Війна може призвести до таких наслідків для національної безпеки України: втрата суверенітету та територіальній цілісності, зміна державного устрою, зниження рівня демократії та прав людини, зниження рівня економічного розвитку, зростання соціальної напруги.

Для забезпечення національної безпеки України в умовах війни необхідно вжити комплекс заходів, які включатимуть: захист суверенітету та територіальній цілісності, захист державного устрою та демократії, захист економічного розвитку, захист соціальної стабільності. Важливим завданням є також посилення міжнародного співробітництва у сфері безпеки. Україна повинна співпрацювати з іншими країнами для протидії російській агресії та забезпечення своєї національної безпеки. На жаль, на сьогоднішній день це питання є досить проблематичним.

Повертаючись до екології України варто наголосити декілька комплексів, які бажано вжити задля забезпечення екологічної безпеки України. До них віднесемо: зменшення антропогенного навантаження на навколишнє середовище шляхом впровадження екологічно чистих технологій, раціонального використання природних ресурсів та охорони біологічного різноманіття; удосконалення нормативно-правової бази у сфері охорони навколишнього середовища; посилення державної екологічної політики; розвиток екологічної освіти та виховання населення.

Отже, враховуючи вищевикладене підсумуємо, до основних зовнішніх загроз екологічній безпеці України можна віднести, зокрема, парниковий ефект, глобальне потепління, а до внутрішніх загроз – надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру. Екологічна безпека України є важливим фактором її економічного розвитку, соціального прогресу та національної безпеки. Забезпечення екологічної безпеки є необхідною умовою для створення безпечних умов життя та діяльності населення країни, збереження її природних ресурсів та довкілля. Війна як загроза національній безпеці України має комплексний характер. Вона становить загрозу не лише для держави, а й для суспільства, економіки та окремих громадян.

1. Демчук Л. І., Алпатова О. М., Максименко І. Ю. Екологічна безпека України як складова національної стійкості: світоглядний аналіз. 14 с. URL : <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/271/7449/15494-1?inline=1>.

2. Блінова В. В., Мельник В. В. Екологічна безпека України як складова національної безпеки. 2 с. URL : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/46-1.pdf>.

3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». *Відомості Верховної Ради України*. 1991. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.